

Nemčija zaseda Dansko in Norveško

Ponoči so Nemci brez bojne napovedi na sedmih krajih napadli Dansko in zasedli prestolnico Kopenhagen

Nemci zasedli že norveški pristanišči Trondhjem in Bergen. Norveška napovedala Nemčiji vojno

Kopenhagen, 9. aprila. o. Vesti o odhodu skupine 150 nemških ladij raznih vrst proti severu, so danes zjutraj dobile nepričakovano potrdilo v novici, da je nemška vojska ponoči ob treh s kopnega in z morja na sedmih krajih napadla Dansko in jo brez vojne napovedi ali kakega poprejšnjega sporočila začela zasedati. Danske čete so se povsod brez boja umaknile. Pri zasedanju sodelujejo poleg vojne in trgovske mornarice nemška pehota, topništvo in motorizirane edinice, ki so se že 14 dni zbirale v severni Nemčiji v okolici Kiela, Königsberga in vzdolž danske meje. Že ponoči so Nemci zasedli dansko prestolnico Kopenhagen. Podrobnih poročil ni mogoče dobiti, ker so vse zveze pretrgane.

Oslo, 9. aprila. o. Nemška vlada je ponoči Norveški poslala ultimatum, v katerem zahteva, da se mora Norveška odpovedati svoji samostojnosti in sprejeti nemško vojaško upravo, s čimer bi nemška vojska prevzela oblast na Norveškem. Norveška vlada je to nemško zahtevo odklonila ter odredila splošno mobilizacijo in izpraznitev večjih obrežnih mest. Po zadnjih vesteh so nemška letala že začela napadati Norveško ter davi večkrat priletela nad prestolnico Oslo. Norveška vlada je ponoči izjavila, da je Norveška v vojnem stanju z Nemčijo.

Vlada je še ponoči zapustila prestolnico in odpotovala v mesto Tamar blizu švedske meje.

Ponoči so se nemške čete začele izkrcavati v nekaterih norveških pristaniščih in zavzele pristanišče Bergen na vzhodni norveški obali ter pristanišče Trondhjem ob srednji norveški obali

Kardinal Verdier - davi v Parizu umrl

Paris, 9. aprila. o. Pariški nadškof kardinal Verdier je umrl. Že nekaj dni so časopisi objavljali zdravniške biltenne, ki pa niso dajali povoda za kakšno zaskrbljenost. Kardinala so pred dnevi operirali in so zdravniki objavili optimistično poročilo. Ponoči pa mu je omagalo srce in je izdihnil svojo veliko svetniško dušo.

Jean Verdier se je rodil 19. februarja 1864 v Lacroix v pokrajini Aveyron. Po srednješolskih izpitih je vstopil v družbo očetov Saint Sulpice ter tam končal svoje bogoslovne študije. Leta 1887 so ga poslali v Rim, kjer je bil tudi posvečen v duhovnika. Nato se je posvetil bogoslovni profesuri in je najprej poučeval v bogoslovju v Perigueuxu, od koder je prišel na bogoslovje v Lyon, od tam pa leta 1905 na bogoslovje Saint Sulpice v Parizu. Leta 1912 je postal predstojnik semenišča Carmes, najvišjega bogoslovnega zavoda katoliške univerze v Parizu. Z vsa dušo se je posvetil bogoslovnim vedam in vzgoji duhovnikov. Izdal je revijo »Revue Pratique d'Apologétique«, ki je užila

New York, 9. aprila. o. Po vesteh, ki so jih dobile ameriške radijske postaje, je nemška vojska zasedla Dansko in nekaj urah mirno in brez slehernega spopada. S tem je bila v eni noči brez svoje krivde uničena zopet ena majhna država. Danska vlada je snoči imela sejo, na kateri je sklenila, da se nemški zasedbi ne bo uprla.

Nemške bojne ladje so ponoči z minami zaprle tudi vsa švedska pristanišča.

Uradno nemško pojasnilo o zasedbi Danske in napadu na Norveško:

Nemčija je vzela Dansko in Norveško pod svoje varstvo, ker je grozila nevarnost njuni nevtralnosti...

Berlin, 9. aprila. o. Nemške radijske postaje so zjutraj oddale kratko poročilo, v katerem pravijo, da je bila Nemčija prisiljena zasedati Dansko in Norveško zaradi blokade, ki sta jo začeli poostreno izvajati Anglija in Francija. Ta njena akcija ni napadalnega, marveč zgolj obrambnega značaja.

Vrhovno poveljstvo nemške vojske je izdalo naslednje uradno poročilo:

Da bi zavrla angleški napad, ki se je začel proti nevtralnosti Danske in Norveške, je nemška vojska prevzela oboroženo varstvo nad tema državama. Zaradi tega so obsežne nemške vojne sile vseh vrst prišle ali se izkrcale na ozemlju teh držav.

vala sloves tehtne znanstvene revije. Družba Saint Sulpice ga je po smrti predstojnika Garrigueta izvolila za generalnega superiorja, toda Verdier je ostal kljub temu na čelu bogoslovnega zavoda. Tik pred svojo smrtjo je pokojni kardinal nasvetoval, naj postavi Verdiera za njegovega naslednika. Dne 18. novembra 1929 je zares bil imenovan za pariškega nadškofa, v decembru istega leta pa je sprejel tudi že kardinalski klobuk.

Kardinal Verdier bo ostal v zgodovini katoliške cerkve v Franciji ena največjih in najbolj svetlih osebnosti, na prestolu pariških nadškofov pa gotovo največji med največjimi. Večkrat je v kratki dobi svojega pastirovanja kot papežev legat zastopal papeža. Tako v juniju 1935 na katoliškem kongresu v Pragi, nadalje na evharističnem kongresu v Tunisu in pri številnih velikih katoliških dnevih v Franciji.

Kardinal Verdier bo pa ostal najbolj v spominu kot graditelj cerkva. Okrog 150 cerkva je dal zgraditi v pariški okolici in v Parizu samem ter tako v velikem obsegu začel »pokristjanjevanje« pariško okolico, ki so jo rdeči brezbožniki že imeli za svojo. Z duhovščino, ki jo je sam vzgojil in ji dal apostolskega duha, se je vrgel na delo, ki mu v sodobni zgodovini pastirovanja ni primere, ter dal francoski prestolnici tako rekoč nov obraz. V velikih duhovnih trenjih, ki so zadnja leta Francijo majali, je bil kardinal Verdier svetilnik, ki je dajal luč in smernice daleč naokrog. Njegova zaslug je, to smemo reči, da je Francija razdobila ljudske fronte prestala tako hrabro in brez velike škode za svojo duhovno kulturo.

Kardinal Verdier je za katoličane po vsem svetu veljal kot najčistejši predstavnik njene krščanske kulture in njenega duha, ki ga je oplajal in širil in mu dajal veljavo po vsem krščanskem svetu. Tudi Slovenijo je poznal. Šele lani se je peljal skozi naše kraje na potu v Budimpešto na evharistični kongres. Slovenski narod ni pozabil njegovega nasmejanega obraza in prelepih besed, ki ga je nanj naslovil, kakor tudi ne naukov, ki so takrat žuboreli iz njegove bogate, od svetniškega navdušenja prežete duše.

Naj počiva v miru.

Oslo, 9. aprila. o. Zunanji minister Koht je po radiu dal izjavo, v kateri pravi, da je davi ob 5. sprejel nemškega poslanca, ki mu je izročil ultimatum nemške vlade, v katerem Nemčija poziva Norveško, naj se ne briga za nemško zasedbo, ter naj sprejme nemško vojaško upravo, saj bo to največje koristi za njo. Norveška vlada se je takoj sešla in sejo in se posvetovala ter nazadnje sprejela sklep, da ne more sprejeti nemških zahtev, češ, da pomenijo te

zahteve atentat na norveško neodvisnost. Nemški poslanik je na to sporočilo dejal, da mora Nemčija zasedati Norveško, če ne bosta to storili Anglija in Francija. Zaradi tega je Norveška odredila splošno mobilizacijo ter izjavila, da je v vojnem stanju z Nemčijo.

Vojaške oblasti so takoj začele izvajati vse potrebno za izpraznitev prestolnice in drugih večjih mest. Vsa motorna in druga vozila so takoj zasedli za vojne potrebe.

Da bi bile operacije nemške vojske zavarovane, so bile položene mine na obširnih predelih.

V zvezi z zadnjimi dogodki na severu, sodijo, da se je Nemčija že dalje časa pripravljala na naskok proti Norveški in da so nemške trgovske ladje zadnje 14 dni zato prišle v

razna norveška pristanišča, ker so vozile na skrivaj nemške vojake in orožje, da je Nemčija lahko izvedla napad na Norveško.

V Berlinu ne verjamejo, da bi Norveška mogla nuditi kak uspešen odpor Nemcem, ker ni izvedla o pravem času mobilizacije. Najugodnejša prilika za to bi bila po sklenitvi miru med Sovjeti in Finsko.

Prvi boji med Nemci in Norvežani

Oslo, 9. aprila. AA. Havas: Radijska postaja v Oslu je ob 8. dopoldne izdala tole poročilo:

To noč so enote nemških pomorskih sil prišle v Oslo-Fjord, čeprav se je norveška vojna mornarica in obrežno topništvo upiralo. Nemci so bombardirali Horsten in utrdbi pri Bergnu ter mesto Bergen, nakar so se nemške čete izkrcale in po ogroženi bitki zavzele mesto in okolico. Prav

tako so zavzele Trondhjem. V Oslu mislijo, da so Nemci zavzeli vse mesto in vso okolico. Tudi utrjeni Kristjansund je bil cilj nemških napadov. Tudi to mesto so bombardirali nemška letala. Nemške čete so se izkrcale tudi v Egersundu. Norveška radijska postaja je dodala, da se je norveška vlada preselila v Hamar na Srednjem Norveškem. Razen tega je sporočila, da so po poročilih iz Kjøbenhavna nemške čete vkrakale v južni Jütland.

Angleži so včeraj prepozno položili mine v norveških vodah

London, 9. aprila. o. Angleška in francoska vlada sta včeraj zjutraj izdali skupno uradno poročilo, v katerem sporočata, da sta sklenili izvesti odločne korake, da preprečita plovbo nemških ladij po norveških obrežnih vodah in s tem prekrbijo Nemčije po tej poti. Ker je Nemčija po eni strani brezobzirno potapljala norveške in nevtralne bojne ladje, po drugi strani pa izkoriščala norveške obrežne vode za svoje trgovske in vojne ladje, ne da bi se ozirala na določila o nevtralnosti, sta bili Anglija in Francija prisiljeni, da sta položili mine v nekatere predele norveških obrežnih voda, ki so za dovoz blaga v Nemčijo posebno važni.

Ker sta angleška in francoska mornarica potrebne priprave izvedli že prej, so takoj po tem uradnem sporočilu začeli polagati mine pri vходу v Westfjord ob severni norveški obali, s čimer

je zaprt dostop v pristanišče Narvik, od koder je Nemčija dobivala večino železne rude iz švedskih rudnikov. Drugo minsko polje so uredili pred fjordom Statlande, tretje pa pred fjordom Bud. Izdano je bilo takoj točno poročilo, do kod segajo minska polja in so bile opozorjene vse ladje nevtralnih in vojskujočih se držav, da plovejo v omenjenih predelih na lastno odgovornost. Polaganje min je bilo izvedeno v dobri uri.

Poleg tega so angleške in francoske bojne ladje začele včeraj s številnimi napadi na nemške trgovske ladje ter potopile parnik »Rio de Janeiro« (5800 ton) pri Lillesandu. Na parniku je bilo 500 nemških vojakov, katere so vozili na Norveško v zvezi z načrti za današnjo zasedbo. Dalje so Angleži potopili parnik »Cretac« ter bencinsko ladjo »Poseidone«. Razen tega poročajo Angleži, da sta bili blizu norveškega obrežja včeraj uničeni dve nemški podmornici.

Vesti 9. aprila

pod vodstvom mornariškega ministra admirala Kuznecova posvet o tem, kako bi zavarovali pred izvajanjem zavezniške blokade sovjetska pristanišča na Daljnem vzhodu. Ugotovili so, da je rdeče brodogrje v azijskih vodah prešibko, da bi moglo zagotoviti neovirano plovbo sovjetskimi parnikom, ki vozijo razno blago za Nemčijo.

»Ognjeni krst« se imenuje propagandni film o delu nemškega letalstva na Poljskem. Vsi nemški listi prinašajo o tem filmu dolga poročila in trdijo, da daje dostojno sliko o junaštvu nemških letalcev. »Frankfurter Zeitung« na primer piše: »Kar se razvija pred našimi očmi, je žalostna, strahotna stvarnost. Okrog razkanih hiš vidimo stotine sestranih ljudi. Nemško

letalstvo je storilo svojo dolžnost...« Na koncu filma nastopi maršal Göring, ki pravi, da bodo njegovi letalci enako kakor s Poljsko storili tudi z Anglijo.

Pogajanja za sklenitev nove trgovske pogodbe med Italijo in Sovjeti so padla v vodo, ker je sovjetska vlada že v naprej povedala hude prihranke glede italijanske plovbe po Crnem morju, zahtevala posebno kontrolo za italijanske ladje v sovjetskih pristaniščih in pa plačilo pristaniških pristojbin v zlatu. Italijanska vlada je sprito teh pogojev pogajanja odklonila. V Berlinu je umrl 61. letni topniški general prof. Becker, ki je izdelal vse nemške moderne topove. Njegova smrt bo nemško vojsko močno prizadela.

Predsednik italijanske vlade Mussolini je včeraj sprejel general Favagrossa, voditelja italijanske oboroževalne industrije.

Kako odstranjujejo mine, zasidrane v morju

»Pometaki min«, vlačilci, »metle«, oropesa...

Testim nestrpnem, ki trdijo, da se sedanja vojna še ni niti začela, bi vedeli angleški iskalki min marsikaj nasprotnega povedati. Saj morajo ti ne-utrudni »pometaki« morja prepluti vsak dan nad 500 milj dolgo morisko pot vzdolž vzhodne britanske obale. To je že samo po sebi skrajno naporno in nevarno delo, ne glede na to, da morajo biti pomorski vsi hip pripravljeni zadeti na skritega sovražnika.

Pri tem opravilu je mogoče dvojno: bodisi da iskalec najde mino ali pa, da mina prehiti iskalec. V zadnji svetovni vojni je skoraj ob vsakem takem trčenju polovica posadke na minozsledovalcu izgubila pod vodo. Danes je po dobljenih izkušnjah v tem pogledu malo bolje, čeprav je že zabeleženih petnajst izgub med angleškimi minozsledovalnimi vlačilci. Iskanje in uničevanje min ni navarno samo zaradi min samih, marveč tudi zaradi neprestano prežičih bombnikov in podmornic. V svetovni vojni so imeli Angličje zaposlenih nekaj nad štiri sto minozsledovalcev, izmed katerih se jih jim je 246 potopilo. V sedanji vojni pa imajo samo minozsledovalnih vlačilcev nad sedem sto, poleg teh pa še lepo število pravih mornariških »minopometakov« in motornih čolnov. Dejstvo, da so imeli v svetovni vojni Angličje opraviti s 25.000 minami, ki so jih bili Nemci položili v njihovih vodah, govori zadosti zanesljivo za to, da je dandanes znanje za iskanje in uničevanje min — kajpada pritrjenih min — že dobro izpopolnjeno.

Minozsledovalne brodeve delé strokovnjaki v tri vrste: in prave mornariške »minopometake«, ki imajo namen čistiti in varovati pot bojnim brodom ali konvojom. Ti imajo seveda zelo prostrano plovno polje. Potem so plitki manjši motorni čolni, ki imajo opraviti samo na stalnem odrejenem področju, in minozsledovalni vlačilci, ki izsledujejo mine po navadnih morskih potih in pri vstopih v pristanišča. Ti vlačilci plovejo zelo globoko — do preko trinajst čevljev pod vodo — zato so jim mine, ki so pod vodo, najbolj nevarne. Njihov namen je torej predvsem izsledovanje minskih polj, medtem ko motorni čolni in »minopometaki« mine predvsem uničujejo. Minozsledovalni vlačilec pa ima to prednost, da more zaradi svoje odporne in močne konstrukcije na morje ob vsakem vremenu, medtem ko morajo motorni čolni v času hudih viharjev ostati v svoji luki.

V zadnji svetovni vojni sta pri lovu na pritrjene mine redno delali dve ladji, ki sta pluli vzporedno in imeli med seboj mrežo, v katero sta lovili mine. Tako manevriranje pa je bilo kajpada zelo težavno in nevarno. Dandanes opravlja isto delo en sam vlačilec in sicer s pomočjo pomožnega plovila, ki se imenuje »oropesa«. Ta oropesa je torpedu podobno plovilo, ki nosi na svoji sredi visok drog z zastavo. Na to plovilo je pritrjena rezna pri-

prava, tako imenovana »metla«, ki moli preko boka vlačilca. S posebnim mehanizmom se da to rezilo, ki ima namen prerežati sidrne žice pritrjene mine, kadar zadene nanje, po volji dvigati in spuščati, medtem ko se vsa oropesa lahko suče v smeri vlačilca. Nevarnost preti vlačilcu samo tedaj, če ga v takem stanju skuša napasti bombnik ali torpedo, ker se okomotan z oropeso, ne more zadosti hitro sukati, oziroma pobežati. Oropesa mu namreč zmanjšuje hitrost od petnajst na komaj šest vozlov brzine na uro. V tem primeru morajo oropeso, oziroma z njim spojeno vlačilčovo »metlo« nemudoma odsekati od matice.

Če pa »metla« zadene na sidrno žico mine ter jo prereže, splava mina na površje in nadaljnje delo morajo opraviti puške na vlačilcu. Strelj mine bodisi užgo, da eksplodira, ali pa jo samo navtrajo. V tem primeru začne zajemati vodo ter pade na morskno dno. Ker pa ima trdo »kožo«, je treba včasih do 500 krogel, da jo uničijo. (g)

Človek, ki se skoraj nikdar ne zmoti...

Zaslужil si je milijone s tem, da prav prerokuje izide športnih tekem v Angliji

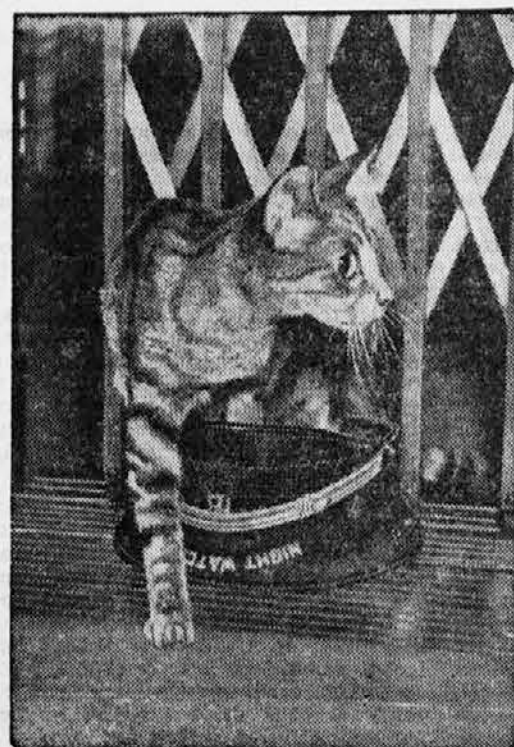
Pred šestimi leti je prišel iz Avstralije v London človek, katerega vse premoženje je bilo v znanju nekaj matematike in časnikarstva. Smejal se je nekoliko nervozno in nikdar ga nisi videl brez cigarete v ustih. Imel pa je poleg vsega tega še eno strašno napako, ki je pravi Anglež skoraj ne more odpustiti nobenemu človeku: nobene panoge športa ni gojil niti se ni zanimal za noben športni dogodek. Da bi pa šel gledat kakšno športno prireditev, mu pa še na misel ni prišlo. Danes pa ima milijone, ki si jih je prislužil s stvarjo, do katere ni imel nobenega veselja in v katero se je razumel kakor »zaje na bobne«. Čudno je res to: nekaj, kar te ne zanima, pa ti prinese milijone. Še stvari, ki te zanimajo in imajo veselje z njimi, ti prinesejo toliko, da za silo živiš. Da bi pa od tega kaj imel, to ti pa še na misel ne sme priti. Danes poslušajo milijoni Angležev z največjo napetostjo, ker zmoti se takorekoč nikoli.

Življenjska zgodba tega moža je kaj nenavadna in jo človek komaj verjame. Še bolj neverjetna pa se zdi zato, ker je ime tega nogometnega prerokovalca še vedno skrivnostno, in javnost ne ve, kako se prav za prav piše. Vedo samo to, da ta nogometni jasnovid sedí v uredništvu angleškega lista »Sunday Dispatch« in čara. Ta časnikar-matematik ali pa narobe, kakor hočete, je prišel v London, mesto

Svedska povečava letalstvo

Ker je Švedska v nevarnosti, da se po miru, ki je trajal 200 let, sedaj zaplete v vojno, je podvzela potrebne ukrepe in mere, da bi si mir ohranila. V Zedinjenih državah je naročila tristo najmodernejših štirimotornih letal. Med temi so tudi najnovejša lovka letala s preko 600 kilometrov hitrosti na uro. Doma pa so vse tovarne dobile nalogo, da delajo za vojne potrebe noč in dan.

V mirnem času ima Švedska pod zastavo okrog 60.000 mož, v kratkem pa bo vlada vpoklicala novih 100.000 mož. Tako se pričakuje v najbližji bodočnosti. Cilj države mora biti, piše neki švicarski list, organizirati močno armado, ki bo vedno pripravljena braniti deželo. Ena najbolj važnih strateških točk predstavlja otok Gotland v Baltiku. Ko se je vnela rusko-finska vojna, ta otok ni bil nič utrjen. Sedaj pa so na delu stotine ljudi, ki otok utrjujejo in ga pripravljajo za najopornejšo pomorsko bazo v Baltiku. Po obrežju vzdolž otoka pa so postavljene številne letalske baterije. Prav tako tudi z vso naglico delajo letališča za lovka letala. (d)

Tale srčkana mucika ima št. 68 na listi uslužbencev 15-nadstropne palače Park-Building v Pittsburgu. Njena naloga je, da preganja miši in podgane in prejema zato 85 centov na teden v obliki mleka in drugih priboljškov.

Radio

Program radio Ljubljana

Torek, 9. april: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 11 Šolska ura: Kako se sami ubranimo nalezljivih bolezni. — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14 Poročila — 18 Harmoniko igra g. Milan Stante — 18.40 Duševske prvine gospodstva (g. dr. France Veber) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Hrvatska enciklopedija (dr. Mate Ujevič, Beograd) — 19.40 Objave — 19.50 Deset minut zabave — 20 Plošče — 20.15 Friedrich Schiller: Vajlem Tell, igra v 5. dejanjih; po Fr. Cegnarjevem prevodu priredil Fr. Koblar. Izvaja Radijska igralna družina — 22 Napovedi, poročila — 22.15 V oddih igra Radijski orkester.

Drugi programi

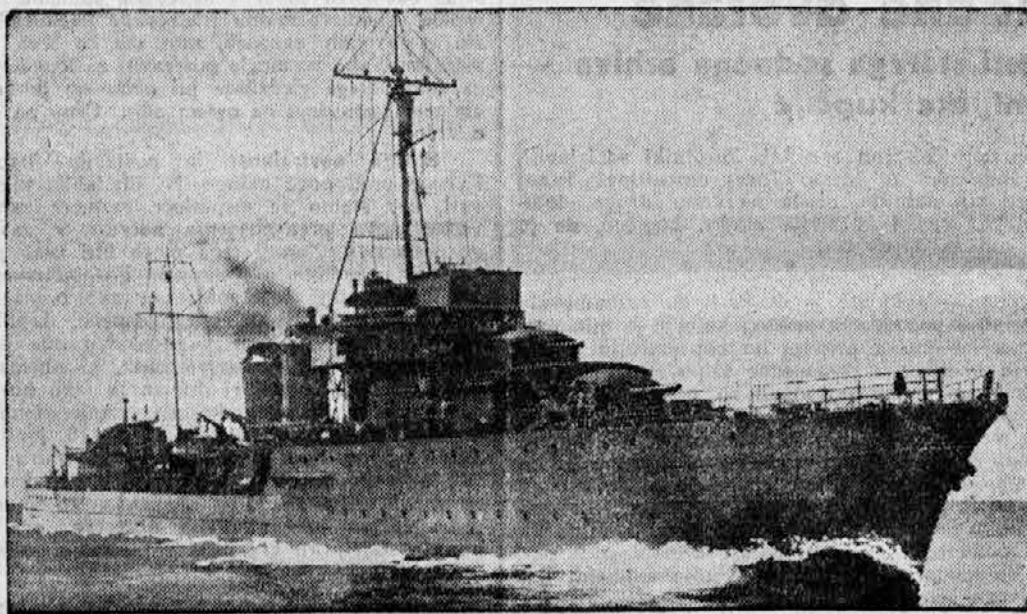
Torek, 9. aprila: Belgrad: 20.10 Gosli — Zagreb: 20.30 Kom. gl. Belgr. kratkovalna postaja: 19.40 Poročila v slovenščini — Bratislava: 20.20 Slovaška gl. — Praga: 21 Ork. konc. — Sofija: 20 Kom. gl. — Beromünster: 20.40 Ork. konc. — Budimpešta: 20 Ork. konc. — Bukarešta: 20 Sim. konc. — Stockholm-Hörby: 21 Mahlerjeva simfonična pesnitev »Pesem o zemlji« — Trst-Milan: 17.15 Klavir — 21 Simf. konc. — Rim-Bari: 20.45 Berliozovo »Faustovo pogubljenje« —

Nemogoče. »Zmerom pripovedujete, da ne pijete. Zadržite sem vas pa opazoval, ko ste v kavarni pili črno kavo z rumom.« »Nemogoče! Takrat sem pa moral biti pošteno pijan!«

gow-Rangers». Bil je hud in nikdar ni doma več govoril o nogometu.

Ko uredništvo ob sobotah zvečer daje rezultate in brnijo telefoni na vse strani, jo primaha on z logaritmičnimi tablicami, čarovniškimi trikotniki in grafiki in v uredništvo in napoveduje rezultate za prihodnjo nedeljo. Usede se za mizo z nepogrešljivo cigareto v ustih, in se poglubi v delo, ne meneč se za pepel, ki mu pada po obleki niti za živahne razgovore svojih delovnih tovarišev, ki govorijo o uspehih ali neuspehih tega in onega kluba ter ugibajo o bodočnosti. Za njega pa so uspehi samo na papirju, v logaritmičnih in grafičnih.

Najbolj čudno je pa to, da se skoraj nikoli ne zmoti. V sto primerih ugotovi 99,75-krat, (d).

Na francoskem rušilecu »La Railleuse« je pred dobrim tednom iz neznanih razlogov nastala silna eksplozija, ki je ladjo razkrala na dve, tako da se je v nekaj minutah potopila. Število mrtvih, ranjenih in pogrešanih mornarjev se giblje okrog 100. Francoske mornariške oblasti so uvedle strogo preiskavo, ker je več kot na dlani, da gre za vojnisko sabotažno dejanje. — Rušilec »La Railleuse« je bil med najmodernejšimi tovrstnimi francoskimi bojnimi ladjami. Imel je 1378 ton, hitrost 34 vozlov in je bil oborožen s štirimi 13 cm topovi, z dvema 3,7 cm protiletalskima topovima in 6 torpednimi cevmi kalibra 55 cm.

Ta trenutek je pripeljal moj voznik, nakar me je Morton pobral iz železnega bodičja, me prenesel do voza in me položil na zadnji sedež. Razen nekaj obrez in prask, sem bil nepoškodovan. Toda bil sem tako prestrašen, da nisem spregovoril besede, odkar me je bil Morton treščil.

Morton je krvavel iz več urezov.

Zapovedal je mojemu vozniku, naj pelje k ječi v Wheatonu. Ko smo se bližali kraju, me je začelo slabiti. Zdaj sem prvič nagovoril Mortona in mu dejal, da mi je slabo. Prosil sem ga, naj mi vzame iz žepa na ledjih cigareto, mi jo vtakne v usta in mi jo prižge. Odkloni se s poplavo zmerjanja, nakar sem prosil za to soferja.

Zapeljali smo proti ječi. Ustavili smo se pri vhodu, Morton me je potegnil iz voza in me vrgel na tla kakor vrečo moke.

Sodnik je imel ravno posla s prirezovanjem trave in je naglo pritekel. Čeprav me je bil že prej videl, me v tem stanju, zvezanega, krvavega in zamazanega ni prepoznal.

Morton mu je dopovedal, da me hoče dati zapreti. Sodnik je pripomnil, da brez zapornega povelja ne more storiti nič. Morton je na to dejal, da bo izposloval tako povelje, in me je pustil na tleh.

Ko se je sodnik pripravil, da bi me odvezal, sem ga opomnil na najino poznanstvo, potem me je prepoznal. Prosil sem ga, naj kot dokazilo ohrani moj trdi ovrtnik, ki je kazal različne sledove vrvi, in pa čevlje, na katerih konicah je tesna poveza tudi zapustila sedove.

Sodnik mi je pustil, da sem telefoniral svojim delodajalcem v Chicago. Imel sem velike težave, preden sem jih prepričal, da je mož, ki me je s takim poudarkom napadel, zares Mark Morton sam.

Nazadnje so rekli, da bodo brž poslali odvetnika, poročevalca in fotografa z avtomobilom.

Medtem je bil Morton izposloval zoper mene zaporno povelje zaradi nedovoljenega vstopa na njegovo posestvo. Odpeljali so me pred mirovnega sodnika in moral sem položiti 500 dolarjev jamščine.

Naslednji dan so me spraševali. Morton je brezobzirno vztrajal pri vsem, kar je bil storil. Moj odvetnik pa ga je spraševal križem-kražem in izrezal iz njega, da je na tisti kmetiji pogosto prodajal živino in da je pri vzhodu bila tablica z napisom: »Živina naprodaj.«

Odvetnik je zdaj spodbijal obtožbo, ker je ta tabla spreminjala dovoz na pristavo v napol javni prehod. Sodnik se mu je pridružil in stvar zavrnil.

Ta dogodek se je za moj bodoči razvoj izkazal kot zelo dragocen. Vsi listi so prinesli storijo o tem, kako mi je bila vzeta prostost in kako so me več dni spraševali — vse z velikim poudarkom in kričnim prikazovanjem. Moj list mi je kupil vrsto novih oblek ter mi zvišal plačo za sedem in pol dolarjev na teden.

Z neslavnega mesta »tekačac«, poznanega samo malo tovarišem ter nekaterim virom poročil, sem za nekaj dni nenadoma skočil v najsvetlejšo luč javnosti. Moje ime je postalo znano vsakomur, kdor je imel s chikaškim tiskom poklenega posla. Ta reč mi je nazadnje za zmeraj dala neko mero samozvesti.

Tožil sem potem Mortona na 50.000 dolarjev odškodnine zaradi jemanja svobode, protipravnega prijetja in hude telesne poškodbe. Zaradi prezaplenosti sodnji, se je zadeva vlekla šest let, ne da bi bilo prišlo do razprave. Mortonovi odvetniki so dosegli številne odloge, prav tako pa moji zaradi moje odsotnosti v Mehiki in Evropi.

Nazadnje sem leta 1920 dobil v Londonu sporočilo svojega odvetnika, da nadaljnje odlaganje ni več mogoče. Pisal sem mu, da zgolj zaradi morebitne ugodne sodbe ne morem prititi k razpravi, zakaj vedel sem, da bo Morton zadevo spravil pred višje sodišče. Torej sem ga prosil, naj reč pusti ali pa sprejme sleherno poravnavo, pa naj bi bila še tako zmerana.

Nekaj mesecev pozneje sem dobil nakaznico na 500 dolarjev. Odvetnik Roy de Keehn je pri poravnalnem postopanju prigospodril 700 dolarjev ter si obdržal 200 dolarjev za stroške. »Chicago American«, katerega je zastopal, sem bil zapustil že štiri leta prej, pa so pri listu prostovoljno nadaljevali zadevo zaradi splošnih koristi poročevalskega poklica.

Medtem sem se bil preselil iz stanovanja svojega deda na Oak Street, ki je ležal na severni strani mesta. Tam sem stanoval z

nekim tovarišem. Ker sem zdaj zaslužil po sedem in dvajset dolarjev tedensko, sem si kupil dr. Elliota »Petčevljski knjižni zaklad« delo v štiridesetih zvezkih, ki naj bi obsegali književnost in modrost vseh vekov. To so bile prve knjige, ki sem jih v svojem življenju kupil. Treba je bilo več kakor leto dni, da sem zmogel vse obroke.

Leta 1915 sem obravnaval — kakor kaže moja knjiga za izdatke — tri in trideset zločinov umora: umore iz maščevanja, iz jeze, roparske umore, zavarovalne umore in take, do katerih prihaja v »večnem trikotcu« med moškimi in ženskami.

Albanci na severni strani mesta so za tako delo uporabljali ponavadi sekire in so svoje žrtve dobesedno ssekali na kosce. Italijani pa so imeli rajši odrezane puške, ki so jih polnili z ležalnimi kroglicami iz koles. Te krogle so se na široko pršile in so žrtve preluknjale kakor sito.

V Chicagu so morili celo majhni otroci. Popisoval sem primer desetletnega Italijanca, ki je svojega soseda umoril po premisleku. Ker ga je sosed nagnal s svojega vrta, je fantič potegnil izpod postelje nabito očetovo puško, posrečilo se mu je, da je nekako odprl zatik, potisnil cev čez plot na dvorišče in soseda ustrelil. Poslušal sem ga, kako je sede na kolenih policijskega stotnika pripovedoval z otročjo samozavestnostjo storijo in kazal stotniku, kako je z nogo odprl zatik na puški, ker je bil vzvodek za njegove ročice predrd.

Policija ni vedela, kaj bi, zakaj za premišljene umore desetletnih otrok ni bilo nobenih postav. Ne vem več, ali so ga poslali v pobiljševalnico, ali je ostal brez kazni.

Posel me je pogosto vodil na sodnije. Bil sem priča, kako so pravice kar naprej preobračali in zavijali z njenimi lastnimi tehničnimi umetnostmi, s krivimi prisegami podkupljenih kriminalnih odvetnikov, po nevednih porotnikih, od katerih so advokati enega ali pa več podkupili, po takih, katerim so odločni odvetniki vzbujali sožitje, sleparijo in po političnih vplivih.

Založnik mojega lista me je hotel za stalno zaposliti kot poročevalca za sodne in kriminalne reči. To bi pomenilo zvišane prejemke, pa sem le odklonil. Skušnje, ki sem si jih bil zbral tisto leto, so me pripravile do sklepa, da se bom tega življenja otresel. Pri tem delu se nisem učil pisanja, ker so zunanjo obliko mojim poročilom, katere sem telefoniral v uredništvo, dajali drugi. Ozračje zločinov in nasilja mi je bilo vse bolj neznosno, toda vseno sem zmogel tisto, čemur so uredniki dejali »pošteno delo«. Morda zaradi tega, ker je dober kriminalni poročevalec, kakor je dejal Hector Ellwell, tisti, ki se mu ta reč stidi.